

DOLDURULMUŞ DERS PLANI

Bilim Felsefesi ve Tarihinde Kadınlar: Alternatif Müfredat Önerisi

DERSİN ADI	Bilim Felsefesi ve Tarihinde Kadınlar: Alternatif Bir Müfredat Önerisi
DERSİ ÖNEREN	Proje ekibi / ilgili bölüm öğretim elemanları
DERSİN KONUSU ve AMACI	Bu ders, Türkiye’de bilim tarihi ve bilim felsefesi öğretiminde baskın erkek-merkezli literatüre alternatif oluşturarak kadın düşünürlerin ve bilim insanlarının kurucu katkılarını görünür kılmayı amaçlar. Ders; bilimsel bilginin üretimi, deney, gözlem, model kurma, nesnellik, toplumsal konumlanmışlık ve bilimsel devrimler gibi temaları kadın figürler üzerinden yeniden düşünmeyi hedefler.

HAFTALIK DERS AKIŞI

Hafta	Konu	Kaynaklar / Ders Materyalleri
1	Derse giriş: Kanon, temsil ve alternatif müfredat ihtiyacı Bilim tarihi ve bilim felsefesinde kadınların görünmezleştirilmesi; dersin yöntemi ve temel soruları.	Londa Schiebinger, Has Feminism Changed Science?; Sandra Harding, The Science Question in Feminism.
2	Geç Antikçağda matematik, astronomi ve felsefe: Hypatia İskenderiye geleneği, yorumculuk, matematiksel bilgi ve bilimsel otorite.	Maria Dzielska, Hypatia of Alexandria; seçilmiş ikincil okumalar.
3	Erken modern doğa felsefesi: Émilie du Châtelet Newtonculuk, kuvvet kavramı, çeviri ve yorum yoluyla bilimsel bilginin dolaşımı.	Émilie du Châtelet, Foundations of Physics; Judith P. Zinsser, La Dame d’Esprit.
4	Deneysel fizik ve kurumsal alan: Laura Bassi Üniversite, akademi ve deney kültürü içinde kadınların yeri.	Paula Findlen vd., Italy’s Eighteenth Century: Gender and Experimental Science; Laura Bassi üzerine makaleler.
5	Bilimin sentezi ve popülerleştirilmesi: Mary Somerville Disiplinlerarasılık, bilim yazımı ve modern bilim kamuoyunun oluşumu.	Mary Somerville, On the Connexion of the Physical Sciences; Kathryn Neeley, Mary Somerville.
6	Hesaplama, modelleme ve öngörü: Ada Lovelace Analitik makine, algoritma ve bilimsel düşüncede soyutlama.	Ada Lovelace, “Notes” to Menabrea; James Essinger, Ada’s Algorithm.

7	Vize: Kısa araştırma ödevi veya sınıf içi sınav Öğrenciler seçtikleri bir kadın figürü bilim tarihi/bilim felsefesi bağlamında analiz eder.	Birincil ve ikincil metinlere dayalı kısa analitik çalışma.
8	Gözlem ve astronomi tarihi: Caroline Herschel ve Maria Mitchell Gözlemsel pratikler, veri üretimi ve bilimsel emek.	Renée Bergland, Maria Mitchell and the Sexing of Science; Herschel üzerine seçilmiş metinler.
9	Bilimsel keşif, teori ve tanınma sorunu: Lise Meitner Nükleer fisyon, ortak yazarlık, Nobel tartışmaları ve bilimsel adalet.	Ruth Lewin Sime, Lise Meitner: A Life in Physics.
10	Çevre, kanıt ve kamusal bilim: Rachel Carson Bilimsel uyarı, uzmanlık ve etik sorumluluk.	Rachel Carson, Silent Spring; Linda Lear, Rachel Carson: Witness for Nature.
11	Toplumsal cinsiyet ve bilim eleştirisi: Evelyn Fox Keller Nesnellik, metafor ve bilimsel dilin cinsiyetlenmesi.	Evelyn Fox Keller, Reflections on Gender and Science.
12	Standpoint epistemolojisi ve güçlü nesnellik: Sandra Harding Bilimsel bilgi, konumlanmışlık ve eleştirel yöntem.	Sandra Harding, Whose Science? Whose Knowledge?; The Science Question in Feminism.
13	Sosyal epistemoloji ve eleştirel çoğulluk: Helen Longino Nesnellik, topluluk eleştirisi ve değerlerin bilimdeki rolü.	Helen Longino, Science as Social Knowledge; The Fate of Knowledge.
14	Yasalar, modeller ve bilimsel pratik: Nancy Cartwright ve Donna Haraway Bilimsel açıklama, yerel doğruluk, konumlanmış bilgiler.	Nancy Cartwright, How the Laws of Physics Lie; Donna Haraway, "Situated Knowledges".
15	Final: Araştırma dosyası veya dönem ödevi Öğrenciler ders boyunca işlenen isimlerden biri ya da bir tematik eksen üzerinden proje hazırlar.	Dönem boyunca kullanılan kaynaklar ve danışman eşliğinde hazırlanan proje dosyası.

Kaynakça (Okumalar, videolar, linkler...)

Türkçe ve İngilizce birlikte kullanılabilir seçilmiş temel kaynaklar

- Dzielska, Maria. Hypatia of Alexandria.
- du Châtelet, Émilie. Foundations of Physics.
- Findlen, Paula (ed.). Italy's Eighteenth Century and the Gendering of Experimental Science.

- Somerville, Mary. On the Connexion of the Physical Sciences.
- Lovelace, Ada. "Notes" to Menabrea's Sketch of the Analytical Engine.
- Sime, Ruth Lewin. Lise Meitner: A Life in Physics.
- Carson, Rachel. Sessiz Bahar [Silent Spring].
- Keller, Evelyn Fox. Reflections on Gender and Science.
- Harding, Sandra. Feminizmde Bilim Sorusu [The Science Question in Feminism].
- Harding, Sandra. Kimin Bilimi? Kimin Bilgisi? [Whose Science? Whose Knowledge?].
- Longino, Helen. Science as Social Knowledge.
- Longino, Helen. The Fate of Knowledge.
- Cartwright, Nancy. How the Laws of Physics Lie.
- Haraway, Donna. "Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective."
- Schiebinger, Londa. Has Feminism Changed Science?